

Jaarverslag 2018
Expertisecentrum handicap + studie
(onderdeel van CINOP)

Colofon

Titel	Jaarverslag 2018 Expertisecentrum handicap + studie (onderdeel van CINOP)
Auteurs	Patricia Defesche, Marian de Groot
Versie	1.0
Datum	Maart 2019

Expertisecentrum handicap + studie
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6800783
www.handicap-studie.nl

© Expertisecentrum handicap + studie 2019

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Met en voor de hoger onderwijsinstellingen	1
1.2	Congres.....	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Missie en visie	4
2.1	Missie.....	5
2.2	Visie	5
3	Ontwikkelingen in het onderwijsveld.....	7
3.1	Naar een gezamenlijke ambitie studentenwelzijn	7
3.2	Profileringsfonds.....	8
3.3	Studietoeslag	8
3.4	Laagdrempelige psychologische zorg	9
3.5	Internationale studenten	9
4	Projecten en activiteiten in opdracht van het ministerie van OCW.....	10
4.1	Informatiefunctie	10
4.2	Prioritaire thema's	13
4.3	Expertise onderhouden, ontsluiten en verspreiden	18
4.4	Regiobijeenkomsten en studiedagen	19
4.5	Internationaal congres	20
4.6	Raad van Advies	21
4.7	Netwerken en zichtbaarheid	21
4.8	Management en financiële administratie	22
5	Steunfondsprojecten afgesloten in 2018	24
5.1	Studentenparticipatie	24
5.2	Succesvolle doorstroom mbo-hbo	24
5.3	Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt	25
5.4	Cofinanciering Wat Anders	26
6	Steunfondsprojecten gestart in 2018.....	28
6.1	Toetsing en examinering.....	28
6.2	Sterk aan het werk	29
6.3	Actieplan MBO	29
6.4	Benchmark flexibilisering	30
6.5	Benchmark studeren met een functiebeperking	31

7	Overzicht op andere wijze gefinancierde projecten	32
8	Organisatie	33
8.1	Organisatie van het werk en bedrijfsvoering	33
8.2	Bestuur en staf	33
8.3	Adviesraad en Beschermvrouwe	34
	Bijlage 1 Overzicht producten 2018	35
	Bijlage 2 Informatie over de infolijn 2018.....	39

1 Inleiding

Expertisecentrum handicap + studie biedt ondersteuning aan onderwijsinstellingen om het onderwijs toegankelijker te maken voor studenten met een functiebeperking (verder in dit verslag ook wel aangeduid als studenten+). Het Expertisecentrum is onderdeel van Stichting CINOP.

Expertisecentrum handicap + studie heeft de taak om belemmeringen - samen met de onderwijsinstellingen en studenten - te identificeren, te agenderen en te zoeken naar oplossingen om deze waar mogelijk weg te nemen. Naast kennis- en informatieverspreiding over de verschillende aspecten van studeren met een functiebeperking is beleidsmatige borging van belang. Door in projecten samen te werken met onderwijsinstellingen, studenten en andere stakeholders raakt het thema studeren met een functiebeperking steeds meer verankerd in het beleid en in de praktijk van het (hoger) onderwijs.

In 2018 breidde Expertisecentrum handicap + studie haar werkgebied en rol in opdracht van het Ministerie OCW uit onder de noemer studentenwelzijn. Het gaat daarbij om studenten met een extra ondersteuningsvraag door belemmeringen als gevolg van een functiebeperking, chronische ziekte of psychische klachten, zwangerschap en jong ouderschap, behandeling i.v.m. gendertransitie en bijzondere familieomstandigheden, zoals mantelzorg. We zien dat de knelpunten die deze studenten ervaren vaak overeenkomen. Inmiddels zijn er nieuwe netwerken gevormd en is er een bloeiend landelijk netwerk studentenwelzijn.

How to promote Inclusion in Higher Education?

1.1 Met en voor de hoger onderwijsinstellingen

In 2018 zijn tal van projecten uitgevoerd samen met en voor de hoger onderwijsinstellingen. Er was aandacht voor beeldvorming, informatievoorziening en voorlichting, instroom, studeren met psychische klachten, toetsing en examinering,

professionalisering docenten, het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap en internationale samenwerking. Er verschenen handreikingen voor doorstroom vo-ho en mbo-hbo, de film Toegankelijk Toetsen, draaiboeken voor studentenplatforms, vlogs en blogs en een nieuwe algemene folder. En de Beleidscan Studeren met een functiebeperking werd afgenomen bij Hogeschool InHolland, de Erasmus Universiteit, Hogeschool Utrecht, TU Eindhoven en de Hogeschool van Amsterdam. Tevens is een flink aantal bestaande publicaties vertaald in het Engels omdat er binnen het hoger onderwijs steeds meer behoefte is aan Engelstalig materiaal. Dit werd mede mogelijk gemaakt door EPALE (Elektronisch platform voor volwasseneneducatie in Europa). We hebben een aantal artikelen geschreven, die gepubliceerd zijn, zoals Mind the Gap Between Higher Education and the Labour Market for Students with a Disability in the Netherlands: A Research Agenda.

Inclusive teaching

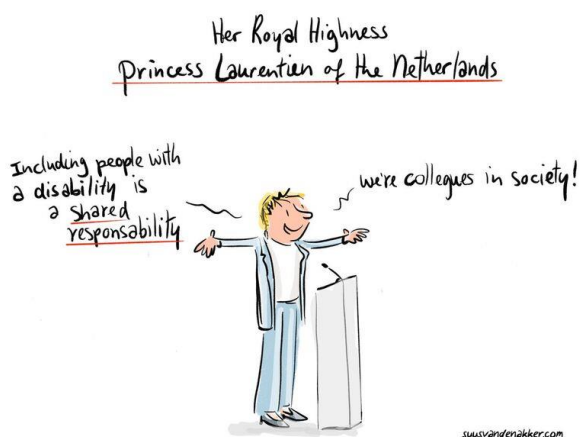

Ook gaf Expertisecentrum handicap + studie weer opdracht voor onderzoek naar studeren met een functiebeperking. Onderzoeksbureau C.H.O.I. (Centrum Hoger Onderwijs Informatie) analyseerde de antwoorden van 24.000 studenten met een functiebeperking op vragen over de mate waarin hun onderwijsinstelling en/of opleiding hen bijstaat met passende opvang, begeleiding en voorzieningen. Deze vragen werden gesteld binnen een speciale module van de Nationale Studenten Enquête (NSE) 2018. De studenten zijn vooral kritisch over de informatievoorziening, intake en begeleiding bij hun studie. Positief zijn de studenten over het begrip van hun docenten en medestudenten, maar ze vinden wel dat docenten vaak relevante kennis van zaken missen. Ook de aanpassing van tentamens, aanpassing van gebouwen en digitale toegankelijkheid worden relatief goed beoordeeld. De studenten noemden vooral dyslexie en psychische aandoeningen als beperking. Daarbij is het aandeel dyslectische studenten vooral in het hbo hoog (40%), terwijl de psychische aandoeningen vooral in het wo naar voren komen (ruim 35%). Daarnaast zien we ook veel chronische aandoeningen en ADHD (20-30%). Overige aandoeningen zoals fysieke beperkingen (ruim 5%) en autisme (ruim 5%) komen minder voor. Bij het hbo en wo verschilt het beeld niet extreem. Wel zien we dat bij wo-masters vooral studenten met ADHD het moeilijker hebben ten opzichte van hbo- en wo-bachelors. Tegelijkertijd zijn studenten met dyslexie juist relatief tevreden in de masterfase van het wo.

We zien zowel in het hbo als het wo kleine, maar specifieke verschillen in tevredenheid tussen studenten met een functiebeperking en anderen. Over alle inhoudelijke aspecten van hun opleiding oordeelt deze groep studenten gemiddeld vergelijkbaar met anderen. In het hbo zijn ze zelfs nog wat positiever. Dat versterkt het vermoeden dat studenten die ondanks een functiebeperking de weg naar en door het hoger onderwijs weten te vinden, zeker zo gemotiveerd zijn. Tegelijk zien we thema's waarover studenten met een beperking kritischer zijn dan anderen. Die signalen zijn in het wo sterker dan in het hbo. Het betreft vooral de 'studeerbaarheid' van de opleiding, maar ook de geschiktheid van faciliteiten, de organisatie van tentamens en in het wo ook de beroepsvoorbereiding. Dit zijn ook onderwerpen waar het in discussies over toegankelijk onderwijs vaak over gaat.

1.2 Congres

H.K.H. Prinses Laurentien hield tijdens de openingspeech op het goed bezochte (190 deelnemers) internationale tweedaagse congres van Expertisecentrum handicap + studie op 19 november 2018 een pleidooi voor toegankelijker hoger onderwijs en een inclusieve maatschappij. Op maandag 19 november stond de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in het hoger onderwijs centraal. Dinsdag 20 november was er vooral aandacht voor studentenwelzijn. Het verslag, foto's en een film staan online!

1.3 Leeswijzer

In dit jaarverslag treft u een compleet overzicht aan van de activiteiten en projecten van Expertisecentrum handicap + studie in 2018. Na hoofdstuk 2 over de missie en visie en hoofdstuk 3 over ontwikkelingen in het werkveld volgen in hoofdstuk 4 de projecten en activiteiten die handicap + studie uitvoerde in opdracht van het ministerie van OCW. Hoofdstuk 5 toont de steunfondsprojecten die in 2018 werden afgesloten. Hoofdstuk 6 geeft aan welke steunfondsprojecten in 2018 werden gestart en doorlopen in 2019. Hoofdstuk 7 behandelt ten slotte de op andere wijze gefinancierde projecten en in hoofdstuk 8 wordt de organisatie toegelicht. De bijlage toont een overzicht van producten.

2 Missie en visie

De primaire opdracht van Expertisecentrum handicap + studie is het ondersteunen van hoger onderwijsinstellingen op het gebied van studeren met een beperking. In 2018 is het werkveld verbreed naar studentenwelzijn. Naast studenten met een beperking gaat het ook om transgenders in transitie, zwangere studenten en studenten met jonge kinderen of mantelzorgtaken. Dit noopt ons om de naamgeving te heroverwegen. Omdat dit consequenties heeft voor website, producten, enz. is hierover in 2018 nog geen besluit genomen.

Expertisecentrum handicap + studie ontwikkelt activiteiten gericht op ondersteuning van onderwijsinstellingen. Centraal in de dienstverlening van handicap + studie staan de zeven thema's uit het referentiekader van de commissie Maatstaf (informatievoorziening toegankelijkheid, begeleiding, deskundigheid, leerroutes, toetsing en examinering, waarborgen voor kwaliteit en continuïteit) plus de thema's stage & werk en studentenparticipatie. Deze thema's vormen de pijlers van het activiteitenplan van handicap + studie. Handicap + studie organiseert regio-, studie- en verdiepende bijeenkomsten rond deze thema's voor het onderwijsveld. Ook ondersteunt handicap + studie de onderwijsinstellingen bij het integreren van de thema's in hun voorzieningen, producten en diensten.

Tevens werd in 2018 een plan gemaakt voor de gezamenlijke aanpak rond studentenwelzijn. Handicap + studie is door het ministerie van OCW gevraagd om een aanjaagfunctie te vervullen binnen het hoger onderwijs om het commitment te vergroten en (de zorg voor) het studentenwelzijn te verbeteren.

In 2018 zijn er in samenwerking met diverse hogescholen en universiteiten projecten ontwikkeld en uitgevoerd naar aanleiding van vragen of signalen uit het onderwijsveld. Sinds de koerswijziging in 2011 - waarbij de rol van handicap + studie wijzigde van persoonlijk dienstverlener voor individuele studenten naar partner van hogescholen en universiteiten - hebben medewerkers nu vooral een rol als adviseur. In hun werk richten zij zich tot een steeds breder scala van professionals: van studentendecanen en studieloopbaanbegeleiders tot medewerkers ICT, leden van examencommissies, docenten, medewerkers voorlichting en kwaliteitszorg, managers en CvB-leden.

2.1 Missie

Expertisecentrum handicap + studie stimuleert dat jongeren met een functiebeperking succesvol kunnen studeren in een opleiding van hun keuze in het hoger onderwijs. Handicap + studie streeft naar inclusief hoger onderwijs, waaraan zoveel mogelijk verschillende studenten kunnen meedoen en waarin bijzondere aanpassingen steeds minder nodig zijn.

2.2 Visie

Handicap + studie stimuleert en ondersteunt instellingen voor hoger onderwijs in de ontwikkeling van inclusief en passend onderwijs voor al haar studenten. Dergelijk onderwijs zorgt ervoor dat studenten met een functiebeperking:

- hun focus kunnen richten op hun studie omdat zij geen speciale voorzieningen hoeven te regelen;
- zich meer verbonden voelen met hun onderwijsinstelling en studiegenoten omdat zij niet langer een bijzonder of 'lastig' geval zijn;
- door hun onderwijsinstelling gezien worden als een meerwaarde voor de onderwijscommunity.

Door zich niet te richten op de individuele student, maar op optimale voorwaarden in het onderwijssysteem, streeft handicap + studie naar oplossingen die voor grotere groepen studenten belemmeringen wegnemen.

De ontwikkelde expertise wordt door handicap + studie gedeeld met het veld. Een belangrijke rol van handicap + studie is om kennis te verzamelen, te verrijken en te communiceren met verschillende professionals in het hoger onderwijs. Handicap + studie biedt advies op maat en werkt aan een positief toekomstperspectief voor studenten met een functiebeperking.

Expertisecentrum handicap + studie werkt in projecten nauw samen met studenten met een beperking onder het motto 'niets voor hen, zonder hen'. Hun ervaringsdeskundigheid is van grote waarde voor handicap + studie en de hoger onderwijsinstellingen.

Examination: learning from an expert

Why don't you make the questions for the next exam?!

Handicap + studie speelt in op wettelijke, onderwijskundige, politieke en sociale veranderingen en nieuwe wetenschappelijke inzichten die invloed hebben op studeren met een functiebeperking en, meer algemeen, het Nederlandse hoger onderwijs. Handicap en studie heeft voor de komende jaren de volgende beleidslijnen gekozen in aansluiting op landelijke ontwikkelingen en uitkomsten van beleidsonderzoek en op basis van signalen uit het veld:

- Toetsing en examinering
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Flexibilisering
- Informatievoorziening en voorlichting
- Studentenwelzijn

3 Ontwikkelingen in het onderwijsveld

In het hoger onderwijs is aandacht voor studeren met een functiebeperking en studentenwelzijn. Onderwijsinstellingen bieden (financiële) ondersteuning en voorzieningen, studenten+ kunnen in aanmerking komen voor studietoelage van de gemeente. En soms kunnen zij in aanmerking komen voor een extra jaar prestatiebeurs, verlenging van de diplomatermijn en kwijtschelding van (een deel van) de studieschuld. Uit de rapportages van de NSE¹, het jaarrapport studeren met beperking² en de monitor beleidsmaatregelen³ blijkt dat er ruimte en noodzaak is voor verbeteringen.

3.1 Naar een gezamenlijke ambitie studentenwelzijn

In februari 2018 organiseerde Minister van Engelshoven een gesprek over knelpunten voor studenten met een beperking, die door ISO, LSVb en handicap + studie benoemd waren. Samen met de VH, VSNU, de Universiteit voor Humanistiek en VNG werden deze knelpunten besproken. De minister stelde een werkgroep studentenwelzijn in, die de opdracht kreeg om ambities te formuleren.

De werkgroep heeft een gezamenlijke ambitie studentenwelzijn 'Naar een inclusiever hoger onderwijs'⁴ geformuleerd, die door de minister is meegestuurd met haar Gelijke kansenbrief van 25 oktober 2018.

In april 2018 werd ook het 'Actieplan Studentenwelzijn' gepresenteerd, een initiatief van een aantal onderzoekers binnen het hoger onderwijs.

In aansluiting op deze ontwikkelingen heeft het Ministerie OCW de opdracht van handicap + studie uitgebreid naar studentenwelzijn.

¹ <https://www.studiekeuze123.nl/nse-studenten/resultaten-nationale-studenten-enquete-2018>

² <https://www.handicap->

[studie.nl/downloads/Jaarrapport%202018%20Studeren%20met%20een%20functiebeperking.pdf](https://www.handicap-studie.nl/downloads/Jaarrapport%202018%20Studeren%20met%20een%20functiebeperking.pdf)

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/29/monitor-beleidsmaatregelen-2017-2018>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/10/25/kamerbrief-over-toegankelijkheid-en-kansengelijkheid-in-het-hoger-onderwijs-tweede-kamer>

3.2 Profileringsfonds

Minister Van Engelshoven (OCW) informeerde de Tweede Kamer afgelopen najaar over een aantal ontwikkelingen met betrekking tot het profileringsfonds. Het profileringsfonds in het hoger onderwijs is er voor studenten die wegens bijzondere omstandigheden studievertraging hebben opgelopen of naar verwachting op zullen lopen. Het rapport 'Studeren met een functiebeperking in het hoger onderwijs. Het profileringsfonds voor studenten met een functiebeperking, nu en in de nabije toekomst' van de Inspectie OCW⁵ was bij de kamerbrief gevoegd. Dit rapport verscheen in juni 2018. In dit rapport wordt beschreven wat er voor studenten met een functiebeperking is veranderd met betrekking tot het profileringsfonds na de herziening van de Wet Studiefinanciering. Het feit dat slechts weinig studenten met een beperking bekend zijn met het profileringsfonds is om verschillende redenen problematisch. Ten eerste omdat studenten daardoor geen beroep doen op dit fonds terwijl ze er wél recht op hebben, en misschien zouden ze daardoor hun studie niet kunnen afronden. Verder zien we ook nog dat het aantal studenten groeit dat voor ondersteuning in aanmerking zou komen. Dit knelt des te meer omdat als gevolg van de herziening van de Wet op de studiefinanciering studenten met een functiebeperking niet langer bij DUO aanspraak kunnen maken op een jaar extra studiefinanciering. Zij zijn dus eerder en meer aangewezen op wat hun instelling via het profileringsfonds kan bieden.

3.3 Studietoeslag

Voor studenten met een beperking is er de mogelijkheid om bij de gemeente een studietoeslag aan te vragen als compensatie voor het feit dat deze studenten minder mogelijkheden hebben om bij te verdienen dan andere studenten. Toen bleek dat studenten ook hier nauwelijks bekend mee zijn en deze studietoeslag dan ook weinig aangevraagd wordt, heeft de Inspectie SZW afgelopen jaar onderzoek gedaan. Het rapport is in december 2018 aangeboden aan de Minister en de Tweede Kamer. Aanbevolen wordt onder andere om de studietoeslag via DUO laten lopen.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/10/25/kamerbrief-over-profileringsfonds-hoger-onderwijs>

3.4 Laagdrempelige psychologische zorg

Er zijn steeds meer signalen van toegenomen stress, prestatiedruk en psychische klachten onder studenten. Studentenhuisartsen geven aan dat de toegang tot hulpverlening onder druk staat door de toename van deze problematiek. Deze problematiek speelt bij zowel mbo-, hbo-als wo-studenten.

In de Tweede Kamer werd in november een motie aangenomen, die de regering verzoekt om zo snel mogelijk in kaart te brengen in welke mate laagdrempelige psychische hulpverlening aanwezig is in alle mbo-, hbo en wo-instellingen, en op basis daarvan een actieplan te ontwikkelen om best practices te delen en een landelijk dekkend aanbod van laagdrempelige psychische hulpverlening op mbo-, hbo- en wo-instellingen te realiseren⁶.

3.5 Internationale studenten

Steeds meer signalen bereiken handicap + studie dat internationale studenten relatief veel psychische problemen hebben. Ook zijn er onder hen studenten met een beperking, die soms hoge eisen stellen aan de onderwijsinstelling ten aanzien van ondersteuning en voorzieningen, omdat zij dat in eigen land ook gewend zijn. Studentendecanen geven aan dat deze studenten vaker lijden onder eenzaamheid en hoge verwachtingen van thuis. Bijkomend probleem is dat deze studenten niet altijd goed verzekerd zijn en dan geen aanspraak kunnen maken op de nodige hulp. Vanuit het oogpunt van studentenwelzijn is er dan ook specifieke aandacht voor deze studenten nodig.

⁶ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vkt3qi1ypmta>

4 Projecten en activiteiten in opdracht van het ministerie van OCW

Het ministerie van OCW heeft handicap + studie subsidie verstrekt voor het uitvoeren van het activiteitenplan 2018. Met de verschillende activiteiten wil handicap + studie haar rol als expertisecentrum waarmaken, hoger onderwijs instellingen ondersteunen bij het vormgeven en implementeren van beleid studeren met een beperking en (aankomend) studenten met een beperking informeren over studeren met een beperking in het hoger onderwijs. In 2018 kwam er aanvullende subsidie voor het verbreden van de werkzaamheden onder de noemer studentenwelzijn. In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de verschillende activiteiten die in 2018 ondernomen zijn.

4.1 Informatiefunctie

Het verschaffen van informatie aan onderwijsprofessionals is een belangrijke taak van handicap + studie. Ons belangrijkste platform hiervoor is de website. Daarnaast zetten we de maandelijkse Nieuwsflits en social media in om onze doelgroep te informeren. Ook verschijnen er berichten vanuit handicap + studie in de externe CINOP-nieuwsbrieven. Handicap + studie heeft ook nog een aantal papieren uitgaven zoals de folder 'Studeren met een beperking', diverse handreikingen en artikelen. Deze worden vooral uitgedeeld tijdens trainingen en bijeenkomsten.

4.1.1 Website

Bezoekers vinden informatie over onze producten en diensten en kunnen zich aanmelden voor studiedagen en bijeenkomsten. In de nieuwsrubriek verschijnen naast berichten van handicap + studie tal van actualiteiten rond studeren met een functiebeperking en studentenwelzijn. De website een bron van informatie voor zowel studenten als onderwijsprofessionals over studeren met een beperking. Er is Voor docenten is een aparte pagina ingericht zodat duidelijk is welke informatie en tools vooral voor hen van belang zijn. Er is praktische informatie te vinden over voorzieningen, wet- en regelgeving, toetsing en examinering, stage en uitstroom. Ook staan er studietips, een overzicht van alle hoger onderwijsinstellingen en informatie over beperkingen zoals dyslexie, autisme en AD(H)D op de site. In de bibliotheek zijn al onze brochures, readers en andere publicaties te downloaden. Op de website is tevens een FAQ-rubriek te vinden waarin veel gestelde vragen worden beantwoord. Medewerkers van handicap + studie zorgen dat de informatie op de website up-to-date gehouden wordt.

Bij de ontwikkeling en de vormgeving van de website is veel aandacht besteed aan de toegankelijkheid. Er is bijvoorbeeld gekozen voor een lettertype en fontgrootte dat gemakkelijk leesbaar is voor bezoekers met dyslexie of visuele problemen. De website is zo ingericht dat hij ook goed te gebruiken is voor mensen met een screenreader. De toegankelijkheid is continue punt van aandacht. Jaarlijks vraagt handicap + studie Stichting Accessibility om de website te toetsen op toegankelijkheid en worden waar mogelijk maatregelen genomen om de toegankelijkheid te verbeteren. Onze moeite werd beloond: op de website van Expertisecentrum handicap + studie prijkt sinds 27 maart 2017 het logo van toegankelijkheid. Dat betekent dat de website voldoet aan de WR2-AA richtlijnen van het Waarmerk drempelvrij.nl. Onze website kan gebruikt worden door

iedereen, inclusief mensen met een visuele of auditieve beperking. Net zoals gebouwen toegankelijk kunnen worden gemaakt, kan dat ook met websites worden gedaan. De site had in 2018 160.782 bezoekers.

4.1.2 Nieuwsflits

Elke maand verstuurt handicap + studie een digitale nieuwsbrief met informatie over onze activiteiten en andere interessante nieuwtjes over studeren met een beperking. De nieuwsbrief heeft momenteel 2654 abonnees (t.o.v. 1272 abonnees eind 2017). Het aantal abonnees is hoger doordat twee mailinglijsten zijn samengevoegd. In het kader van de AVG is toestemming gevraagd voor opname van een algemene mailinglijst in het bestand van de Nieuwsflits.

4.1.3 Social media

Handicap + studie maakt ook gebruik van social media. Twitter wordt het meest ingezet. Eind december 2018 had de twitteraccount van handicap + studie ongeveer 2898 volgers (t.o.v. 2892 eind 2017). Een aantal medewerkers van handicap + studie twittert ook onder hun eigen naam. Wanneer zij twitterden over werk gerelateerde zaken en studeren met een beperking werden hun tweets geretweet.

Ook LinkedIn wordt gebruikt voor informatievoorziening. Handicap + studie is lid van een aantal groepen. Zij levert input en doet er kennis op.

Daarnaast heeft handicap + studie een Facebookaccount (521 volgers) waar ze informatie over studeren met een beperking op plaatst, vooral gericht op studenten.

4.1.4 Infolijn 2018

In 2018 zijn in totaal 235 vragen geregistreerd en beantwoord. De vragen voor de infolijn komen binnen via e-mail en telefoon. Zie voor een totaaloverzicht de tabellen in bijlage 2.

Wie maakten er gebruik van de infolijn?

Als we kijken naar professionals vanuit onderwijsinstellingen (beleidsmedewerkers, docenten, leden van examencommissies, studentdecanen en studieadviseurs) dan zien we 49 vragen vanuit het hoger onderwijs en ook nog 9 vanuit mbo, 2 vanuit vo en van 1 is het onbekend. De meeste vragen komen echter nog steeds van ouders en studenten zelf. Handicap + studie verwijst deze mensen door naar de onderwijsinstellingen en soms ook naar de eigen site.

Welke onderwijssoorten zoeken contact?

De meeste vragen komen uit het hbo en wo.

Over welke beperkingen gaat het?

De meeste vragen gingen over dyslexie/dyscalculie, chronische ziektes en autisme. Verder waren er ook vragen over ADHD, concentratieproblemen, auditieve en visuele beperkingen, bewegingsbeperkingen, pijn- en energiekachten, psychische klachten.

Over welke thema's gaat het?

Veruit de meeste vragen betroffen informatievoorziening en voorlichting, bijvoorbeeld over hulpmiddelen/voorzieningen, studiekeuze en financiering. Andere thema's waren toetsing en examinering, toegankelijkheid, begeleiding, waarborgen kwaliteit en continuïteit, deskundigheid.

4.1.5 Bijhouden informatie communicatieadviseur

Handicap + studie is geabonneerd op diverse nieuwsbrieven (o.a. Per Saldo Zorg en Perspectief, SIHO, Ctalents, Surf Nieuws, nieuwsbrieven van hogescholen, Vereniging Hogescholen, Vereniging van Universiteiten, LOS HBO) en onderhoudt contacten met verschillende partijen om up-to-date informatie te kunnen verspreiden met betrekking tot het thema studeren met een functiebeperking. Bijvoorbeeld: verschillende hogescholen, ISO, LSVb, SOM, MBO Raad, Vereniging Hogescholen, Vereniging van Universiteiten, Ahead, Universell, Movisie, College voor de rechten van de mens.

4.1.6 Publicaties

Publicaties op website

In 2018 heeft handicap + studie een aantal publicaties opgeleverd. Deze publicaties zijn te downloaden via de website www.handicap-studie.nl.

Diverse brochures, artikelen en factsheets werden daarnaast ook uitgedeeld tijdens studiedagen en bijeenkomsten.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle nieuwe publicaties van handicap + studie met een link naar de webpagina, waar deze gedownload kunnen worden.

Publicaties in andere media

De volgende artikelen verschenen:

- Artikel Mind the Gap Between Higher Education and the Labour Market for Students with a Disability in the Netherlands: A Research Agenda
https://www.handicap-studie.nl/downloads/Mind_the_gap.pdf.
- Mind the gap: aandacht voor de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt voor hoger opgeleide jongeren met een beperking. Blog voor Disability Studies
<https://disabilitystudies.nl/blog/mind-gap-aandacht-voor-de-overgang-van-onderwijs-naar-arbeidsmarkt-voor-hoger-opgeleide>.
- Artikel in Profiel over studieproces in kaart: Een vliegende studiestart het hoger onderwijs
https://www.handicap-studie.nl/downloads/Artikel_Een_vliegende_studiestart_in_ho_vakblad_Profielp26-27.pdf.
- Flexibel én inclusief onderwijs – kansen voor onderwijsinstellingen. Blog op www.cinop.nl
https://www.cinop.nl/79_4140_Flexibel_%C3%A9n_inclusief_onderwijs_-_kansen_voor_onderwijsinstellingen.aspx.

Onderzoek

Jaarlijks wordt onderzoek gedaan naar hoe tevreden studenten met een beperking zijn over hun opleiding. In de Nationale Studenten Enquête worden studenten ondervraagd over de intake, hulpmiddelen, aanpassingen in het onderwijs, informatieverstrekking en begeleiding en begrip van docenten.

Onderzoeksbureau C.H.O.I. (Centrum Hoger Onderwijs Informatie) verwerkt deze data jaarlijks in opdracht van handicap + studie (zie ook paragraaf 1.1). Er is bekendheid aan gegeven door middel van een persbericht van CHOI en van Expertisecentrum handicap + studie. Handicap + studie heeft het onderzoek en het bijbehorende persbericht naar de contactpersonen van de hoger onderwijs instellingen per e-mail verstuurd.

Het onderzoek is te downloaden via de website van handicap + studie (zie bijlage 1).

4.1.7 Test Accessibility

De test accessibility leidde in 2018 weer tot het mogen voeren van het van het toegankelijkheidslogo (zie ook 4.1.1).

4.2 Prioritaire thema's

Op basis van raadpleging van studentendecanen, studenten met een beperking en de uitkomsten van de 'Gebruikerstoets, studeren met een beperking 2017' heeft handicap + studie in 2018 prioriteit gegeven aan de volgende thema's:

- Beeldvorming
- Informatievoorziening en voorlichting
- Instroom
- Studeren met psychische klachten
- Professionalisering docenten
- Internationale samenwerking (LINK)
- VN-verdrag

Daar is in het kader van de uitbreiding van de opdracht van handicap + studie in de zomer van 2018 het thema studentenwelzijn nog bijgekomen.

Op deze thema's zijn in het kader van OCW-subsidie projecten uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd.

4.2.1 Beeldvorming

Positieve beeldvorming over studeren met een beperking is belangrijk, zowel voor professionals als studenten+. Studenten met een beperking hebben behoefte aan voorbeelden, aan ervaringsverhalen van studenten, die oplossingen hebben gevonden voor de belemmeringen die zij ervaren in hun studie. Daarom brengt handicap + studie studenten+ bij elkaar en maakt hun blogs en vlogs over inclusief onderwijs zichtbaar en beschikbaar. In 2017 is het online platform ontwikkeld en getest. Studenten en medewerkers zijn geworven. In 2018 zijn de volgende activiteiten ondernomen en producten opgeleverd:

- Online tool (www.studieprocesinbeeld.nl) is up and running: hier worden blogs en vlogs gepubliceerd. De tool wordt steeds beter gevonden en steeds meer bloggers en vloggers willen een bijdrage leveren of willen hun gemaakte bijdragen via de tool delen.
- In totaal zijn 29 professionals en (oud) studenten aan het bloggen en vloggen en er zijn tot nu toe 52 blogs en vlogs gepubliceerd over zeer uiteenlopende onderwerpen, zoals: solliciteren, studievertraging, inclusie, VN-Verdrag, studeren, transitie van studie naar de arbeidsmarkt, voorzieningen, toetsen, colleges, bijeenkomsten, studiekeuze, afstuderen, bijbaan, studeren in het buitenland, vooroordelen/ stigma/ beeldvorming, studentenleven, depressie, informatievoorziening, zorgverzekering, studietrip, werk en contact met medestudenten en docenten.
- Er is een bijeenkomst georganiseerd met deelnemende bloggers en vloggers. Hierin is besproken hoe het project verloopt, de online tool functioneert en zijn er onderling tips en tricks over het bloggen en vloggen uitgewisseld.

- De vlogs en blogs zijn vertoond op het congres van handicap + studie in november 2018.
- De online tool waar de blogs en vlogs worden gepubliceerd is gekoppeld aan de homepage van de website van handicap + studie. Hick-ups in die verbinding zijn verholpen.

4.2.2 Informatievoorziening en voorlichting

Studenten met een beperking zijn niet tevreden over de informatievoorziening en voorlichting ten aanzien van studeren met een beperking. Dit thema scoort laag in de NSE en het Jaarrapport van handicap + studie. De monitor beleidsmaatregelen 2016-2017⁷ concludeert eveneens dat de informatievoorziening en voorlichting te wensen over laat. Veel studenten zijn niet op de hoogte van bestaande mogelijkheden en regelingen. Goede voorzieningen en begeleiding kunnen het verschil maken voor studenten met een beperking, maar dan moeten zij hiervan wel op de hoogte zijn. Ook de LSVb⁸ constateert dat de voorlichting aan studenten met een beperking beter zou moeten.

Handicap + studie krijgt toenemend de vraag om informatie en producten in het Engels aan te bieden, omdat veel studies Engelstalig worden en er komen steeds meer studenten uit het buitenland hier studeren.

Om instellingen aan te zetten tot actie zijn actuele onderzoekscijfers nodig.

In 2018:

- Is de factsheet 'Financieel slim studeren' onder de aandacht gebracht onder studenten en onderwijsinstellingen via communicatiekanalen van OCW en handicap + studie.
- Is het Jaarrapport studeren met een functiebeperking 2018 opgesteld op basis van de uitkomsten van de NSE. https://www.handicap-studie.nl/124_1509_Jaarrapport_-_Studeren_met_een_functiebeperking.aspx.
- Is in overleg met een aantal onderwijsinstellingen een keuze gemaakt welke handicap + studie publicaties van nut kunnen zijn voor buitenlandse studenten die in Nederland studeren. Met financiering van het Europese programma Epale zijn deze publicaties in het Engels vertaald en op de website van handicap + studie geplaatst. https://www.handicap-studie.nl/1_1496_Publications.aspx.

4.2.3 Instroom

De aansluiting van studenten met een beperking van vo/mbo naar hoger onderwijs verloopt vaak niet goed. Studenten met een beperking weten onvoldoende de juiste voorzieningen te regelen.

Daarom is in 2018 de handreiking succesvolle overgang vo – ho ontwikkeld. Het betreft zowel een papieren als een digitale handreiking:

https://www.handicap-studie.nl/1_1384_bijdragen_aan_een_succesvolle_overgang_van_vo_naar_ho_voor_students_met_een_functiebeperking.aspx).

We hebben de volgende acties ondernomen om deze handreiking onder de aandacht te brengen:

- Presentatie tijdens conferentie samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Presentatie tijdens LICA-overleg en via digitale nieuwsbrief LICA.

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/05/01/monitor-beleidsmaatregelen-2016-2017>

⁸ <https://lsvb.nl/2018/06/01/voorlichting-over-studeren-met-een-functiebeperking-moet-beter/>

- Handreiking in congres voor zorgcoördinatoren georganiseerd door NVS-NVL.
- Digitale nieuwsbrief NVS-NVL (in 2019 ook artikel in papieren magazine), contacten gelegd via NVS-NVL (in 2019 daadwerkelijke bijeenkomsten in de regio).
- Gemeld in de Nieuwsflits van handicap + studie.

Daarnaast zijn de contacten verstevigd met Steunpunt Passend Onderwijs PO/ VO, NJi, NVS-NVL en VvSL rondom afstemming en agenda-ontwikkeling.

4.2.4 Studeren met psychische klachten

Er is sprake van een groeiend aantal studenten met psychische klachten. Zij doen vaak langer over hun studie of vallen uit. Niet zelden verdwijnen ze uit het zicht van de onderwijsinstelling. Het betreft vaak complexe problematiek, waarbij het onderwijs worstelt met de vraag hoe begeleiding vorm te geven en er onduidelijkheid bestaat over de grens tussen onderwijs en hulpverlening. Studenten en professionals worden geconfronteerd met lange wachtlijsten in de GGz.

Handicap + studie heeft een aantal voorbeelden verzameld en verspreid via de Nieuwsflits en de website.

Op 7 februari leverde handicap + studie een bijdrage aan de studiedag Student en Welzijn, die de Vereniging Hogescholen organiseerde met een plenaire lezing en 2 workshops. Er waren rond de 70 deelnemers.

Op 26 juni organiseerde handicap + studie een bijeenkomst over StuDeNt: gespreksgroepen voor en door studenten met psychische klachten. Ruim 50 professionals uit mbo, hbo en universiteiten waren aanwezig om ervaringen uit te wisselen.
https://www.handicap-studie.nl/89_1409_Studeren_met_psychische_klachten__mbo,_hbo_en_wo_wisselen_ervaringen_uit.aspx

Het netwerk op het gebied van studeren met psychische klachten is actief bijgehouden en uitgebreid, mede in het kader van de ontwikkelingen rond Studentenwelzijn (zie 4.2.8).

4.2.5 Professionalisering docenten

Docenten zijn belangrijk voor studenten met een beperking. De Inspectie OCV constateert dat docenten bepalend zijn voor het studiesucces van hun studenten. Studenten beoordelen het begrip van docenten weliswaar als redelijk, maar hun kennis waarderen ze over het algemeen lager.⁹ Uit een docentenraadpleging (2017, handicap + studie) kwam naar voren dat veel docenten handicap + studie niet kennen. De docenten gaven aan dat ze behoefte hebben aan informatie over studeren met beperking. Bij voorkeur kunnen ze deze informatie online raadplegen, via een nieuwsbrief en/of ervaringsverhalen of via een vraagbaak of consultlijn.

⁹ <http://www.handicap-studie.nl/downloads/Gebruikerstoets%202016.pdf>

Inclusion is necessary

Om docenten meer bewust te maken van het verschil dat zij kunnen maken voor studenten met een beperking heeft handicap + studie in 2018:

- Maandelijks aandacht besteed aan voor docenten relevante informatie in de Nieuwsflits.
- De online cursus voor docenten is onder de aandacht gebracht. 10 docenten hebben deze gratis kunnen volgen, de enige voorwaarde was het invullen van een evaluatiedocument . De cursus wordt o.a. op basis daarvan mogelijk in 2019 aangepast.
- Er zijn 3 trainingen verzorgd bij Hogeschool TIO, Rijksuniversiteit Groningen en Hogeschool van Amsterdam.
- Handicap + studie heeft een bijdrage geleverd aan het VSNU-onderwijsfestival met een workshop 'Toegankelijk onderwijs' en een stand.
- Handicap + studie heeft een bijdrage geleverd aan 'Do we care, multidisciplinair samenwerken voor studentenwelzijn in het HO', georganiseerd door de HAN i.s.m. LOS.
- Er is een passend professionaliseringsaanbod ontwikkeld. Hierover is gecommuniceerd via verschillende kanalen. http://www.handicap-studie.nl/1_59_Trainingen.aspx.

4.2.6 Internationale samenwerking (LINK)

Handicap + studie neemt deel aan het internationale netwerk LINK, waarin België (SIHO), Ierland (AHEAD), Slovenië (DSIS), Zweden (Stockholm University & Lund University), Verenigd Koninkrijk (NADP) en Noorwegen (Universell) participeren. Aangesloten hoger onderwijsinstellingen, professionals en studenten werken samen om expertise over inclusief onderwijs uit te wisselen en waar mogelijk beschikbaar te maken voor het Nederlandse hoger onderwijs.

Actuele thema's binnen dit netwerk en in het Nederlandse hoger onderwijs zijn:

- Professionalisering onderwijsprofessionals
- Studeren met psychische problematiek
- Studeren in het buitenland
- Universal Design for Learning en flexibel onderwijs

In 2018:

- Heeft handicap + studie een bijdrage geleverd aan conferenties van partnerorganisaties AHEAD (Ierland, maart 2018), NADP (UK, juni 2018).
- Heeft handicap + studie een internationale conferentie georganiseerd op 19 en 20 november in Utrecht, die samenviel met het tweejaarlijks congres van handicap + studie. Waarmaken van het VN-verdrag inzake personen met een handicap en studentenwelzijn stonden centraal. LINK-partners hadden een rol in het programma als sprekers en workshopleiders.
- Het Europese programma EPALE heeft het vertalen van een aantal handicap + studie –publicaties mogelijk gemaakt. De keuze hierover is mede afgestemd met studentendecanen in den lande. Het betreft informatie die van belang is voor studenten uit het buitenland die in Nederland komen studeren en voor buitenlands personeel op universiteiten en hogescholen. Deze publicaties zijn te vinden op de website: https://www.handicap-studie.nl/1_1496_Publications.aspx.

4.2.7 VN-verdrag

Het VN-verdrag inzake Personen met een Handicap (IVRPH) is in 2016 door Nederland geratificeerd. Hoger onderwijsinstellingen hebben een eigen verantwoordelijkheid om het verdrag uit te voeren en toegankelijkheid te garanderen (zie o.a. artikel 9 en 24).

In 2018 zijn de activiteiten voortgezet rond de implementatie van het Verdrag:

- Handicap + studie treedt op als verbinder, facilitator en ondersteuner bij de implementatie van het Verdrag binnen het hoger onderwijs.
- Drie onderwijsinstellingen (NHL-Stenden, VU en Universiteit Leiden) hebben begin 2018 de intentieverklaring VN-verdrag ondertekend en zijn gestart met het opstellen en uitvoeren van activiteiten binnen de eigen instelling t.b.v. inclusie. De landelijke werkgroep is onder leiding van handicap + studie driemaal bijeen geweest. Thema's van de werksessies waren: informatievoorziening en voorlichting; deskundigheidsbevordering, bewustwording/draagvlak; toetsing en examinering. Op de instellingen worden activiteiten uitgevoerd, ervaringen hiermee werden gedeeld in de werkgroep. Daarnaast inspireren gastsprekers de werkgroepleden en geven ze tips en tools mee.
- Op het internationale congres van handicap + studie hebben de CvB's van Hanze Hogeschool, TU Delft, Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam en Hogeschool Utrecht de intentieverklaring ook getekend. Zij nemen nu ook deel aan de werkgroep. Ook andere instellingen hebben belangstelling getoond.
- Het waarmaken van het VN-verdrag was het centrale thema van het internationale congres, dat handicap + studie in november organiseerde.
- Handicap + studie heeft gecommuniceerd over ontwikkelingen rondom het Verdrag via de website en Nieuwsflits.
- Handicap + studie onderhoudt in dit verband goed contact met het College voor de Rechten van de Mens, VWS en OCW, VH en VSNU.

Signing the declaration

4.2.8 Studentenwelzijn

In het kader van de uitbreiding van de opdracht van handicap + studie zijn in het najaar van 2018 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Organisatie, uitvoering en verslaglegging van de Aftrap studentenwelzijn op 17 september ten huize van het Ministerie OCW. Naar het verslag.
- Netwerkcontacten gelegd met organisaties op het gebied van jonge mantelzorgers, transgenders, ouders van jonge kinderen (studerende moeders).
- Kennis en informatie vergaren en bijhouden over de problematiek.
- In kaart brengen van reeds lopende initiatieven op het gebied van studentenwelzijn binnen hoger onderwijsinstellingen en eerste contacten leggen.
- Initiatief tot oprichten Landelijk Netwerk Studentenwelzijn Hoger Onderwijs.
- Voorbereiden van eerste bijeenkomst Landelijk Netwerk, die plaats vond op 10 januari 2019.
- Contact leggen met en regelen van sprekers en bijdrages voor deze bijeenkomst.
- Deelnemen aan en voorbereiden van Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn, met ministerie OCW, VH, VSNU, Universiteit van Humanistiek, ISO en LSVb.
- Start maken met Plan van Aanpak Studentenwelzijn 2019.
- Nadenken over de consequenties van deze uitbreiding van dienstverlening voor de naamgeving en communicatie-uitingen van handicap + studie.

4.3 Expertise onderhouden, ontsluiten en verspreiden

De medewerkers van handicap + studie hebben expertise in huis op diverse aandachtsgebieden. Deze aandachtsgebieden zijn onder andere de informatievoorziening & voorlichting, toegankelijkheid (fysiek en digitaal), deskundigheid, alternatieve leerroutes, toetsing en examinering, waarborgen kwaliteit, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en onderwerpen als wet- en regelgeving, concrete studiebelemmeringen als gevolg van bijvoorbeeld dyslexie, dyscalculie, ASS en AD(H)D en de aansluiting vwo – ho, aansluiting havo/mbo – hbo.

Iedere consultant van handicap + studie onderhoudt zijn of haar kennis op een specifiek aantal onderwerpen door het lezen van literatuur, het bijhouden van recente beleidsontwikkelingen en door het bijwonen van nationale en internationale conferenties (van onder andere de Europese LINK-partners). De consultants signaleren

beleidsontwikkelingen die impact hebben op het studeren met een functiebeperking en delen deze signalen binnen het netwerk van handicap + studie. Waar nodig wordt actie ondernomen, worden projecten gestart en gelobbyd.

Alle medewerkers ontsluiten hun expertise en kennis via de communicatiekanalen van handicap + studie.

De regiobijeenkomsten (zie 4.4.), de aftrap studentenwelzijn, het congres en de studiedag over het opzetten van gespreksgroepen voor studenten met psychische klachten waren tevens belangrijke momenten om kennis te ontsluiten en te verspreiden. De opgedane kennis en informatie is verder ingezet en gebruikt binnen de projecten en opdrachten, die in 2018 uitgevoerd zijn.

4.4 Regiobijeenkomsten en studiedagen

De eerste serie regiobijeenkomsten stond de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt centraal en vond plaats in april. Tijdens de bijeenkomsten werd het onderwerp vanuit verschillende kanten belicht: werkgevers, jongeren met een beperking en onderwijsinstellingen kwamen aan het woord. Daarnaast presenteerde onderzoeksbureau KBA een visie op doorlopende overgang van onderwijs naar werk: de transitieroute.

10 april - Fontys, Eindhoven

12 april - Technische Universiteit, Delft

24 april - Universiteit Twente, Enschede

De bijeenkomsten werden goed bezocht (ruim 150 deelnemers). Op de website zijn de verslagen geplaatst.

Op 26 juni organiseerde handicap + studie een studiemiddag over het opzetten van gespreksgroepen voor studenten met psychische klachten. Ervaringsdeskundige studenten en medewerkers van 5 hogescholen vertelden over de succesfactoren en aandachtspunten bij het opstarten, draaien en continueren van deze gespreksgroepen. De bijeenkomst werd druk bezocht door professionals van deelnemende en geïnteresseerde hogescholen en universiteiten.

Op 4 en 11 oktober 2018 vond de tweede serie regiobijeenkomsten plaats met als thema Toegankelijk toetsen, zo kan het ook! De eerste bijeenkomst was op Hogeschool

Windesheim te Zwolle, de tweede bijeenkomst op de Erasmus University Rotterdam (EUR). Gestart werd met de film 'Ruimer denken kan, mag en moet', die in opdracht van handicap + studie is gemaakt. Feiten en cijfers werden gepresenteerd waarna de deelnemers aan de slag gingen met de tool Toegankelijk toetsen, een hulpmiddel om in de eigen instelling het gesprek aan te gaan over de huidige en gewenste situatie. Verder gaven NVAO (4 oktober) en Inspectie OCW (11 oktober) en docenten van de ontvangende onderwijsinstellingen presentaties over inclusief onderwijs en toegankelijk toetsen. Op beide bijeenkomsten waren bijna 100 deelnemers aanwezig. Verslagen zijn op de website te vinden.

4.5 Internationaal congres

Expertisecentrum handicap + studie organiseerde samen met de Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht op maandag 19 en dinsdag 20 november 2018 een internationale conferentie over hoger onderwijs voor studenten met een beperking: 'Higher education for students with disabilities: ensuring compliance with the UN Convention'.

H.K.H. Prinses Laurentien hield tijdens de openingspeech op het goed bezochte (190 deelnemers) internationale tweedaagse congres van Expertisecentrum handicap + studie een pleidooi voor toegankelijker hoger onderwijs en een inclusieve maatschappij. Ook ging zij in gesprek met studenten over wat het voor hen betekent om te studeren met een functiebeperking. Op maandag stond de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in het hoger onderwijs centraal. Dinsdag 20 november was er vooral aandacht voor studentenwelzijn.

Keynotespreker prof. Jenny Goldschmidt (Mensenrechten) nam het publiek mee op weg naar inclusief onderwijs. Tijdens een paneldiscussie gingen studenten in gesprek met bestuurders, OCW en politiek. Bestuurders van vier hoger onderwijsinstellingen tekenden een intentieverklaring voor de implementatie van het VN-verdrag: Hanzehogeschool, Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam. Eerder tekenden TU Delft, Vrije Universiteit Amsterdam, NHL Stenden Hogeschool en Universiteit Leiden deze verklaring al. Ze maken samen met handicap + studie plannen van aanpak voor toegankelijker en inclusiever hoger onderwijs.

Dinsdag 20 november was er vooral aandacht voor studentenwelzijn. Leander Westerbeek van Eerten liet aan de hand van eigen ervaringen zien wat het is om autisme te hebben en hoe de maatschappij dat frameert. Sharon Flynn van NUI Galway (Ierland) presenteerde hoe haar universiteit werkt aan inclusief onderwijzen.

Deelnemers konden daarnaast deelsessies volgen. Er was een zeer breed aanbod van workshops waarin Nederlandse en buitenlandse professionals en studenten+ de state of the art presenteerden op het gebied van studeren met een beperking en studentenwelzijn.

Tijdens het congres werd tevens bekend gemaakt dat Marian de Groot haar coördinerende taken per 1 januari 2019 overdraagt aan Judith Jansen die al jaren werkzaam is bij handicap + studie. Paul Zevenbergen van de Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie (NVAO) en lid van de Raad van Advies van handicap + studie nam het woord om Marian te bedanken voor haar inzet de afgelopen jaren. Hij eindigde zijn speech met de volgende woorden: "Your drive is to provide young talent with opportunities to develop themselves,

to grow, to achieve their ambitions. That is not only important from the economic point of view, but also a question of civilisation."

Het verslag, foto's en film staan online.

4.6 Raad van Advies

Sinds december 2012 heeft handicap + studie een Raad van Advies. Deze adviseert over strategie en beleid en de leden treden op als ambassadeur in het hoger onderwijs. In de Raad van Advies zitten:

- De heer Otwin van Dijk, burgemeester gemeente Oude IJsselstreek.
- De heer Frank van der Duyn Schouten, oud rector magnificus Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Tilburg.
- De heer Paul van Maanen, voorzitter CvB ROC Midden-Nederland.
- De heer Jan-Willem Meinsma, lid CvB CVO Rotterdam.
- Mevrouw Kitty Oirbons, lid CvB RijnIJssel College en voorzitter Platform Passend Onderwijs mbo.
- De heer Paul van der Wijk, lid CvB Hanzehogeschool Groningen.
- De heer Paul Zevenbergen, bestuurslid NVAO.

Vanuit handicap + studie namen aan de vergaderingen deel:

- De heer Huub Dekkers, bestuurder van CINOP en handicap + studie.
- Mevrouw Marian de Groot, directeur van handicap + studie.
- Mevrouw Judith Jansen, senior-adviseur handicap + studie.
- De heer Cris van Osch (directeur CINOP).
- Mevrouw Ingrid Caulil (directiesecretaresse).

Sirra Alofs, bestuurslid van ISO, nam op uitnodiging deel aan de vergadering van november.

De Raad van Advies is in 2018 tweemaal bijeen geweest op 8 mei en 7 november. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de voortgang van de projecten bij handicap + studie besproken, de ontwikkelingen in het veld en de volgende adviesvragen:

- 1 Uitbreiding dienstverlening handicap + studie naar MBO.
- 2 Toetsing en examinering.
- 3 Diversiteit en studeren met een beperking.
- 4 Naamgeving handicap + studie in verband met uitbreiding opdracht met studentenwelzijn.
- 5 Studentenwelzijn.
- 6 Handicap + studie en onderzoek.

4.7 Netwerken en zichtbaarheid

Om goed in te spelen op vragen vanuit het veld is het voor handicap + studie belangrijk goed contact te onderhouden met onderwijsinstellingen en andere relevante partijen. Zo participeert handicap + studie actief in het overleg LBS-CSH (Commissie Studeren met

een Handicap van het Landelijk Beraad studentendecanen), waar nieuwe ontwikkelingen worden besproken en universiteiten worden opgeroepen deel te nemen aan activiteiten en projecten. Daarnaast is er regelmatig contact met de studentendecanen van hogescholen (expertgroep 'Studeren met een functiebeperking' LOShbo).

In het kader van diverse projecten is er daarnaast contact met betrokkenen op alle niveaus binnen de hoger onderwijsinstellingen. Door deze samenwerking en de uitvoering van projecten krijgt handicap + studie veel informatie zodat er goed kan worden ingespeeld op huidige en toekomstige vragen.

Met de landelijke studentenorganisaties LSVb en ISO wordt intensief samengewerkt. Toegankelijkheid is voor beide organisaties een belangrijk aandachtspunt in hun beleid. Ook houden we contact met studenten(platforms). De taakstelling van handicap + studie vereist gerichtheid op de instellingen, maar de studenten met een beperking vormen de uiteindelijke doelgroep. Het is dus belangrijk om signalen van studenten op te vangen.

Met het Ministerie OCW vindt regelmatig overleg plaats over ontwikkelingen in het hoger onderwijs en de dienstverlening van handicap + studie.

Ook met de VSNU en de Vereniging Hogescholen (VH) is overleg gevoerd over ontwikkelingen in het hoger onderwijs en de impact voor studenten+.

Met diverse intermediaire organisaties wordt daarnaast contact onderhouden om af te stemmen, informatie in te winnen, expertise op te halen en te delen en waar nodig/nuttig samen te werken. Bijvoorbeeld met LSVb, ISO, Iederin, NJI, VO-raad, MBO-raad, College Rechten van de Mens.

4.8 Management en financiële administratie

In 2018 is positie van Expertisecentrum handicap + studie binnen CINOP veranderd. Handicap + studie is nu als programma binnen CINOP gepositioneerd. Cris van Osch is verantwoordelijke directeur vanuit CINOP. Judith Jansen heeft per 1 januari 2019 de rol als programmadirecteur overgenomen van Marian de Groot.

Medewerkers van Expertisecentrum handicap + studie werken in multidisciplinaire teams binnen CINOP en leveren vandaar uit hun bijdrage aan handicap + studie.

Aan de medewerkers van Expertisecentrum handicap + studie wordt leiding gegeven door de programmadirecteur. De programmadirecteur zorgt voor het opstellen, uitvoeren en evalueren van het activiteitenplan en onderhoudt daarover contact met OCW.

Zij draagt er met de medewerkers zorg voor dat handicap + studie als professionele organisatie werkt en optreedt in het veld.

Het team werkt projectmatig en zet in haar dienstverlening adviesvaardigheden in. Om de kwaliteit van de dienstverlening op peil te houden en waar nodig te versterken zijn in 2018 de volgende middelen ingezet:

- Voortgangsgesprekken, beoordelingscyclus en inzet mentoren.
- Werken met een Persoonlijk Doelen Plan.
- Maandelijks teamoverleg met ruimte voor intervisie en verdieping.

De administrateur zorgt voor een transparante financiële administratie en stelt samen met de directeur de begroting, jaarrekening en tussenrapportages op.

5 Steunfondsprojecten afgesloten in 2018

Om instellingen beter te kunnen ondersteunen bij het oplossen van knelpunten voor studenten met een beperking zijn projecten uitgevoerd bekostigd vanuit de fondsen Stichting prof. J.W. van Belkum Fonds en Stichting prof. Dr. G.C. Heringa Fonds, die gelieerd zijn aan de Stichting handicap + studie. De doelstelling van deze fondsen is: "Het bevorderen van de studiemogelijkheden in universitair en hoger beroepsonderwijs alsmede de overige belangen van studenten met een beperking."

In dit hoofdstuk treft u een overzicht aan van de projecten, die april 2017 gestart zijn en eind maart 2018 afgesloten.

5.1 Studentenparticipatie

In dit project zijn draaiboeken gemaakt waarmee studentenplatforms themabijeenkomsten kunnen organiseren. Het gaat om themabijeenkomsten over thema's die spelen onder studenten met een functiebeperking. In 2017 is in samenwerking met de drie bestaande studentenplatforms (Limitless HvA, Powerplatform Hogeschool Rotterdam en Schib Windesheim) bepaald welke thema's uitgewerkt gingen worden. Later is ook het platform in oprichting van Hogeschool Zuyd betrokken. In 2017 zijn de eerste vier thema's daarmee vastgelegd: introductiebijeenkomst, stage lopen, solliciteren en het managen van angst en stressklachten.

De studenten van de platforms zijn nauw betrokken geweest. Zij hebben de themabijeenkomsten uitgevoerd op hun eigen hogeschool, om ze te testen. Handicap + studie heeft daarnaast evaluatieformulieren ontwikkeld, waarmee deelnemers aan de themabijeenkomsten input en feedback konden geven, zodat de draaiboeken na de testfase nog een verbeteringslag konden ondergaan.

Er was in dit project regelmatig overleg tussen de studentenplatforms. Elke drie maanden spraken zij met elkaar af om ervaringen en ontwikkelingen te bespreken en te leren van elkaar.

https://www.handicap-studie.nl/89_1408_Draaiboeken_voor_themabijeenkomsten_studentenplatforms.aspx.

5.2 Succesvolle doorstroom mbo-hbo

Doel van dit project is het verbeteren van de aansluiting van mbo naar hbo voor studenten+ door gerichtere begeleiding vanuit het mbo te realiseren.

Er is literatuuronderzoek uitgevoerd naar aanknopingspunten om de aansluiting mbo - hbo te verbeteren. Vervolgens zijn aan de hand van een semigestructureerde vragenlijst interviews gehouden op mbo- en hbo-instellingen. Bij de interviews waren zowel professionals als studenten+ aanwezig die hun ervaringen met betrekking tot de overgang van het mbo naar het hbo hebben gedeeld. Op basis van alle verkregen informatie is een digitale handreiking opgesteld en verspreid. Deze is bestemd voor

onderwijsprofessionals (decanen, zorgcoördinatoren, professionals, aansluitingscoördinatoren) in het mbo waarin specifieke knelpunten, succesfactoren en tips zijn opgenomen voor de doorstroom van mbo naar hbo voor studenten+.

https://www.handicap-studie.nl/124_1309_Handreiking_doorstroom_mbo-studenten_met_ondersteuningsbehoefte_naar_hbo.aspx.

5.3 Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt

Doel van dit project is studenten met een beperking tijdig en beter toerusten voor en voorbereiden op de overstap naar de arbeidsmarkt.

We hebben in het kader van dit project:

- a Contacten gelegd met onderwijsinstellingen en intermediaire organisaties.
- b Analyse en artikel geschreven.
- c Projectaanvragen uitgewerkt en ingediend.

Ad. A Contacten

Het onderwerp is besproken met:

- De directie Hoger Onderwijs OCW in het jaarlijks overleg. De teamleider van de beleidsdirectie heeft het ingebracht in het bestuur van de Nationale DenkTank.
- UWV (Sociaal medische zaken):. Zij erkennen de problematiek, maar hebben hier geen directe rol meer in, omdat zij alleen nog WAJONG (her)keuringen doen. Studenten kunnen geen WAJONG meer aanvragen. Ze hebben ons in contact gebracht met Instituut GAK als mogelijk subsidiekanaal. Instituut GAK, een subsidiefonds. Zij hebben aangegeven dat ze een projectvoorstel rond de beeldvorming van jongeren met een beperking en werk interessant zouden vinden. Hiervoor hebben we nog geen plan ontwikkeld.
- Ministerie SZW directie participatie. Zij gaven eerder aan dat onderzoek naar hoger opgeleiden geen prioriteit heeft bij staatssecretaris Kleinsma. In het voorjaar 2018 hebben we opnieuw contact gezocht. Nu zijn we op grond van onze analyse uitgenodigd voor een gesprek op het ministerie.
- De Nationale DenkTank , die in 2017 als thema 'Iedereen perspectief op werk' had. De deelnemende jongeren hebben een analyse gemaakt waarbij zij 4 doelgroepen onderscheidde. Een van die doelgroepen was jongeren met een beperking. In dat kader hebben we deelgenomen aan een gesprek met de leden van de DenkTank, die zich hiermee bezig hielden en specifieke problematiek van hoger opgeleide jongeren met een beperking aan de orde gesteld. We hebben ook deelgenomen aan de presentatiebijeenkomsten van de DenkTank (analyse en eindrapportage).
- Divosa, die ons heeft doorverwezen naar LOCUS. LOCUS is een netwerkorganisatie, die meer dan 90 grote bedrijven verenigt op het thema inclusieve arbeidsmarkt. De LOCUS-medewerkers ondersteunen deze bedrijven bij het toegankelijk maken van de organisaties voor (vooral nog) lager opgeleide werknemers met een beperking. Wij gaan nu samen onderzoeken of we dit kunnen uitbreiden naar hoger opgeleide medewerkers. Unilever heeft zich geïnteresseerd getoond. LOCUS gaat dit bij meer bedrijven onderzoeken en handicap + studie bij een aantal hoger onderwijsinstellingen. We willen dan starten met een pilot in een regio (Rotterdam/Den Haag?), waarbij LOCUS de bedrijvenkant oppakt en handicap +

studie de onderwijskant. Het gaat om stageplaatsen reserveren en regelen voor studenten met een beperking en toewerken naar meer arbeidsplaatsen voor hoger opgeleide jongeren met een beperking.

- Ieder(in). Zij hebben wel aandacht voor onderwijs – arbeidsmarkt, maar leggen geen prioriteit bij hoger opgeleiden. Wel hebben ze een brief geschreven ter ondersteuning van onze aanvraag bij de NSGK voor een onderzoek.
- Diverse hoger onderwijsinstellingen, met name met studentendecanen, medewerkers van career centra en inhoudelijk betrokken lectoren. Concreet met Fontys, TUE, Hogeschool Rotterdam, HAN, Windesheim, RUG, Radboud Universiteit, Universiteit Maastricht (Centrum voor Inclusieve Arbeidsmarkt).
- Onderzoeksbureau KBA-Nijmegen. Zij voeren in opdracht van OCW o.a. de monitor passend onderwijs mbo uit. Tevens voerden zij samen met de Mbo-raad een project uit in opdracht van Fonds Nuts Ohra. In dit project hebben ze samen met 9 mbo-instellingen verkend hoe het gaat met de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt voor jongeren met een beperking. Conclusie was dat er voor hen geen sprake is van een overgangsmoment, maar dat het een transitieroute is. Die route betreft het laatste studiejaar en het eerste jaar daarna. We hebben KBA voorgesteld om samen project in te dienen bij NRO, dat voortborduurde hierop. Doel is om de transitieroute uit te werken samen met de mbo-instellingen en te monitoren hoe het studenten vergaat. Wellicht is dit ook interessant voor het hoger onderwijs.
- We hebben contact gelegd de afdelingen onderwijs, participatie, werk en inkomen van de gemeentes Eindhoven, Delft, Zwolle, Enschede. Ook gemeentes leggen vooralsnog de prioriteit bij de lager opgeleide jongeren. Alleen Delft heeft de scope inmiddels verbreed naar alle jongeren met een beperking. Gemeentes (h)erkennen wel onze analyse dat het onderwerp niet belegd is, er is geen eigenaar van het probleem.
- Ilse Huizenga, die afstudeeronderzoek deed 'Onbeperkt aan de slag! Onderzoek naar werkzoekgedrag van hoogopgeleide studenten en pas-afgestudeerden met een fysieke arbeidsbeperking of chronische ziekte'(juni 2017, hogeschool Leiden toegepaste psychologie, arbeid en gezondheid).

Ad. B Analyse en artikel

Op basis van alle gesprekken in 2018 en de jaren daarvoor en informatie hebben we een korte analyse van de problematiek 'Onderwijs-arbeidsmarkt voor hoger opgeleide jongeren met een beperking' geschreven.

Ad. C Werving projecten

We hebben een aantal projectaanvragen uitgewerkt en ingediend bij NSGK, Oranjefonds, NRO. En Windesheim heeft handicap + studie opgenomen in een projectaanvraag bij de Provincie Overijssel. Het project 'Laat ze niet los, een duurzame overstap naar de arbeidsmarkt voor studenten met psychische/psychiatrische klachten' is gegund. De overige projecten niet om uiteenlopende redenen. Dit pakken we in 2019 weer op.

5.4 Cofinanciering Wat Anders

Met dit project hebben Expertisecentrum handicap + studie, Up to Us, Jimmy's Nijmegen en Stichting Nimma Media de handen ineengeslagen om studeren voor jongeren met een functiebeperking toegankelijker te maken. Doel van het project is studenten met een

beperking door het delen van ervaringsverhalen beter te informeren over welke voorzieningen er zijn voor hen.

Studenten met een beperking werden ondersteund in het maken van vlogs over hun leven als student+. In de vlogs brengen studenten+ persoonlijke ervaringen in beeld en kunnen aankomend studenten+ het studieproces als het ware al beleven. Deze vlogs zijn via diverse online kanalen gedeeld om zo veel mogelijk (potentiele) studenten+ te informeren en ondersteunen. Daarnaast is er rondom de vloggers een web-serie gemaakt en uitgezonden op lokale televisie.

Wat ons betreft een perfecte combinatie tussen peer-support en de inzet van nieuwe media die goed aansluit bij de manier waarop jongeren nu al veelvuldig hun informatie zoeken en ervaringen delen.

Handicap + studie hoort vaak van docenten en studiebegeleiders de behoefte om beter te snappen wat er omgaat in het hoofd en leven van studenten+. Ook hebben zij behoefte aan voorlichtingsmateriaal dat aansluit bij de belevingswereld van studenten. De vlogs zijn ook daarvoor een waardevolle tool.

Zie de vlogs en interviews online:

https://www.youtube.com/channel/UCrVMjvWS9w6T1S2xjAQBcig/videos?disable_polymer=1.

6 Steunfondsprojecten gestart in 2018

In dit hoofdstuk treft u een overzicht aan van de projecten, die in 2018 gestart zijn en in de loop van 2019 worden afgesloten. Deze projecten zijn bekostigd vanuit de fondsen Stichting prof. J.W. van Belkum Fonds en Stichting prof. Dr. G.C. Heringa Fonds.

6.1 Toetsing en examinering

In dit project zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Campagne Toegankelijk toetsen in samenwerking van de NVAO, Inspectie OCW, docenten, examencommissies en andere professionals. Motto van de campagne was: Ruimer denken, kan, mag en moet.
- Er is een beleidstool ontwikkeld en deze is getest op de regiobijeenkomsten Er is nu nog een extra slag nodig.
- Bestaande studiedag in het open aanbod verdiepen/upgraden: combinatie van beleid, casuïstiek en blik op de toekomst.
- Totstandkoming landelijk netwerk toegankelijk toetsen. Gericht op kennis, attitude en diverser maken van toetsen. In juni 2018 heeft de succesvolle kick-off plaatsgevonden waarin is geproefd aan de diverse aspecten van het thema toegankelijk toetsen en de behoeften m.b.t. het netwerk in kaart zijn gebracht.
- Professionalisering binnen team handicap + studie. O.a. deelname en bijdrage aan het Congres Toegankelijk Toetsen en Examinering in het HO.

De quickscan ten behoeve van toetsen en examens voor studenten met dyslexie en ernstige taalproblemen werd gedeeld.

https://www.handicap-studie.nl/89_1442_Campagne_Toegankelijk_Toetsen__ruimer_denken,_kan,_mag_en_moet.aspx.

Accessible testing for everyone

Are you writing a book, Caspar?

6.2 Sterk aan het werk

De kansen op duurzame arbeidsparticipatie voor hoger opgeleide jongeren met een arbeidsbeperking zijn kleiner dan voor jongeren zonder arbeidsbeperking. Diverse ontwikkelingen zorgen ervoor dat dit beeld al meerdere jaren bevestigd wordt. Handicap + studie wil met dit project bijdragen aan een succesvolle voorbereiding en toetreding tot de arbeidsmarkt van studenten met een beperking als vervolg op project onderwijs – arbeidsmarkt (zie 5.3.).

Dat sluit aan bij de strategie van handicap + studie om via focus op een beperkt aantal thema's nieuwe financieringsbronnen aan te spreken gericht op een duurzame toekomst voor het expertisecentrum.

Concreet gaat het om de volgende activiteiten:

- Meer zicht verkrijgen in de problematiek onderwijs-arbeidsmarkt, de belangen, onze rol en die van andere stakeholders.
- Vergroten van ons netwerk met relevante stakeholders.
- Opdrachten verwerven.
- Onze naam op dit thema versterken.

In 2018 vonden onder andere de volgende activiteiten plaats:

Regiobijeenkomsten onderwijs-arbeidsmarkt (zie hiervoor 4.4.)

https://www.handicap-studie.nl/1_1438_Regiobijeenkomsten.aspx.

Pilots met grote bedrijven

We gaan verder met de ontwikkeling van de pilots met grote bedrijven in samenwerking met LOCUS. LOCUS onderhoudt een netwerk van meer dan 90 grote bedrijven in Nederland op het gebied van inclusieve arbeidsmarkt. Tot op heden adviseren en ondersteunen zij bedrijven bij het aanpassen van hun organisaties voor lager opgeleide mensen met een arbeidsbeperking. We onderzoeken samen of we dit kunnen uitbreiden naar hoger opgeleiden.

Publicaties

- In het online tijdschrift Students with disabilities in Higher Education werd een artikel gepubliceerd: 'Mind the gap between higher education and the labour market for students with a disability in the Netherlands: a research agenda'.
https://www.handicap-studie.nl/downloads/Mind_the_gap.pdf.
- Bij Disability Studies werd een blog van handicap + studie gepubliceerd: 'Mind the gap: aandacht voor de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt voor hoger opgeleide jongeren met een beperking.'
<https://disabilitystudies.nl/blog/mind-gap-aandacht-voor-de-overgang-van-onderwijs-naar-arbeidsmarkt-voor-hoger-opgeleide>.

6.3 Actieplan MBO

Dit actieplan is gestart om na te gaan of en zo ja, hoe de dienstverlening van handicap + studie uitgebreid kan worden naar het mbo. We hebben deskresearch uitgevoerd om

beleid(sontwikkelingen) in kaart te brengen. Dit heeft geleid tot een beschrijving van de context en ontwikkelingen en een topic-lijst die gebruikt is in gesprekken.

Er is gesproken met

- Colleges van Bestuur van 2 roc's.
- Voorzitter Platform Passend onderwijs.
- Beleidsmedewerkers van MBO-raad (passend onderwijs en LOB)
- Medewerkers van MBO's (Helicon, Koning Willem I College, ROC van Amsterdam, mbo's in en om Utrecht (incl Gemeenten Utrecht en Nieuwegein).
- JOB

Conclusie is dat mbo-instellingen een andere dynamiek kennen dan de hoger onderwijsinstellingen. Een aantal kenmerken:

- Uitgegaan wordt van passend onderwijs zoals in het vo.
- Vaak zijn er al stevige (bas)zorgstructuren aanwezig, ook vanwege de aanwezige groepen jongeren in kwetsbare positie in met name mbo 1 en 2.
- Veel vragen van mbo's /roc's betreffen ook de samenwerking met gemeenten en samenwerkingspartners. Zeker gezien VSV, de participatiewet etc kan dit lastig zijn vanuit twee oogpunten:
 - verschillende regelingen 18- / 18+
 - verschillende regelingen per gemeente/regio
- Er zijn grote verschillen tussen (en soms zelfs binnen) mbo's/roc's, dit heeft met name te maken met grootte en (de)centralisatie.
- In de overgang onderwijs-arbeidsmarkt is overal nog veel te winnen.
- Studentenwelzijn is ook binnen het mbo een issue.

6.4 Benchmark flexibilisering

Welke ambities hebben Nederlandse onderwijsinstellingen op het gebied van flexibel onderwijs? Welke voordelen zien zij, en welke uitdagingen? Wat is de stand van zaken op dit moment in Nederland? In het najaar van 2018 voerde handicap + studie / CINOP een peiling 'Spiegel op flexibel onderwijs' uit onder bestuursleden en directieleden van onderwijsinstellingen. Dit in samenwerking met het bedrijf Prospex. Het gaat er om leads te genereren om met instellingen in gesprek te komen.

Een greep uit de resultaten

Als je kijkt naar de mate van flexibilisering die onderwijsinstellingen nu hebben versus wat ze zouden willen dan blijkt dat bijna 60 % het huidige vaste curriculum wil aanpassen naar meer flexibel onderwijs. De meerderheid erkent ook de noodzaak daarvan om competitief te blijven in de huidige markt, en naar de toekomst toe. Inclusief onderwijs blijkt bovendien nog niet hoog op de agenda te staan bij de respondenten, terwijl de meerderheid wel een stijging verwacht in het aantal studenten met een ondersteuningsvraag.

Interessante inzichten

Het rapport is gebaseerd op een online vragenlijst waaraan zo'n zestig door de overheid erkende mbo, hbo en wo onderwijsinstellingen hebben deelgenomen. Het onderzoek leidt tot interessante inzichten. Zo is een ruime meerderheid van mening dat flexibilisering

noodzakelijk is om competitief te blijven in de huidige markt. Sommige respondenten zien nu al dat andere aanbieders hun doelgroepen bedienen met meer flexibel onderwijs.

De meerderheid geeft aan dat hun onderwijsaanbod voldoende is afgestemd op de behoeften van de arbeidsmarkt. Ze zijn echter wel van mening dat er nog winst kan worden behaald op het afstemmen van de administratieve en financiële systemen op flexibel onderwijs. Een belangrijke barrière die genoemd wordt voor flexibel onderwijs is de wet- en regelgeving. Om de flexibiliteit van het onderwijs te vergroten lijkt nog aandacht nodig om dit op elk gewenst tijdstip, elke gewenste plek en elke gewenste manier mogelijk te maken.

Verwachte voordelen

Voordelen zien de respondenten vooral in het beter kunnen inspelen op de diversiteit van de studentenpopulatie, de ontwikkeling van competenties van studenten doordat zij meer regie over hun studie hebben en een hogere studententevredenheid. Inclusief onderwijs blijkt niet hoog op de agenda te staan bij de respondenten, terwijl de meerderheid wel een stijging verwacht in het aantal studenten met een ondersteuningsvraag. Flexibilisering is hier bij uitstek een oplossing voor omdat uitzonderingen daardoor steeds minder nodig zijn.

Instellingen die geïnteresseerd in het volledige rapport met alle resultaten kunnen ons mailen. Handicap + studie / CINOP neemt dan contact op en gaat in gesprek. Als deelnemer kun je je organisatie dan vergelijken met andere onderwijsinstellingen, krijg je inzage in de resultaten en kun je leren van andere organisaties. Het is nog steeds mogelijk om deel te nemen aan de online peiling.

6.5 Benchmark studeren met een functiebeperking

Voor de Hogeschool Leiden en de Universiteit Maastricht werd op hun verzoek een benchmarkrapport op maat gemaakt over studeren met een functiebeperking op basis van de Nationale Studenten Enquête (NSE). Voordat de rapporten werden geleverd is eerst een verbeterslag t.o.v. 2017 gemaakt naar een goed, bruikbaar en toegankelijk format. Het benchmarkrapport geeft een gedetailleerd beeld over de tevredenheid van studenten met een functiebeperking op verschillende thema's binnen de eigen instelling ten opzichte van vergelijkbare instellingen. Eveneens biedt het benchmarkrapport een vergelijking tussen sectoren/faculteiten intern. Zo kan intern ook van elkaar worden geleerd. Beide instellingen zullen een testimonial aanleveren over wat het benchmarkrapport hen heeft gebracht, deze worden onder andere op de website geplaatst.

De maatwerkrapporten werden opgesteld door het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (C.H.O.I.). Expertisecentrum handicap + studie heeft aanvullend op de benchmarkrapporten een document met aanbevelingen/handreikingen naar aanleiding van de resultaten.

7 Overzicht op andere wijze gefinancierde projecten

- Fonds Nuts Ohra – programma Zorg en Perspectief - Wat Anders? Studeren voor Iedereen!
- Hogeschool Utrecht - Projectleiding Implementatie Studeren+
- Hogeschool van Amsterdam - Beleidsscan studeren met een functiebeperking Faculteit Digitale Media en Creatieve Industrie
- Hogeschool van Amsterdam - Beleidsscan studeren met een beperking, faculteit Business en Economie
- Hogeschool van Amsterdam - Ondersteuning studentenplatform
- Hogeschool van Amsterdam - workshop docenten pedagogie
- Hogeschool van Amsterdam - Training studeren met psychische klachten opleiding docent Engels
- ROC Horizon College - Opzetten gespreksgroep stuDent
- MBO-raad - Passende examinering beroepsspecifieke onderdelen MBO 2018
- VSB-fonds en Oranjefonds - Opzetten stuDent gespreksgroepen studenten met depressie
- TU Eindhoven - Beleidsscan Studeren met een beperking
- Universiteit van Amsterdam - Voorlichting en training: werksessie en advies
- Hogeschool Windesheim - Advisering in project "Laat ze niet los" (overgang onderwijs - arbeidsmarkt voor studenten met psychische klachten)
- Hogeschool Windesheim - Studiemiddag examinering
- Saxion - Lezing ICT en toegankelijkheid
- College voor Toetsing en Examinering - Begeleiding visietraject studeren met een beperking
- Erasmus Universiteit Rotterdam - Advisering instellingsplan studeren met een beperking
- Erasmus Universiteit Rotterdam - Training toegankelijk toetsen
- Rijksuniversiteit Groningen - Training studeren met autisme
- Hogeschool InHolland - Beleidsscan studeren met een beperking
- Alfa College - Escaperoom
- Ministerie OCW - Opleiden in de School
- Hogeschool TIO - Basistraining studeren met een beperking ontwikkelen
- Hogeschool Zuyd - Beleidsadviesing studeren met een beperking
- Open aanbod Verdiepende training studeren met een functiebeperking (2 maal)
- Open aanbod training Toetsing en examinering
- Open aanbod online training studeren met een functiebeperking

8 Organisatie

8.1 Organisatie van het werk en bedrijfsvoering

De uitvoering van de activiteiten van het Expertisecentrum handicap + studie is ondergebracht bij de Stichting CINOP.

Subsidies die zijn toegekend aan de Stichting Expertisecentrum handicap + studie (NSS) worden ook door de stichting aan de subsidieverstrekkingen verantwoord en de stichting is verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van de uitvoering en verantwoording.

Huub Dekkers, bestuurder van Stichting CINOP, is tevens bestuurder van de Stichting Expertisecentrum handicap + studie (NSS) en van de rechtspersoon CINOP Publieke Programma's en Projecten.

8.2 Bestuur en staf

In 2018 waren de volgende personen actief voor handicap + studie:

Bestuurder:

Huub Dekkers

Directeur:

Marian de Groot

Medewerkers:

Marjolein Büscher (adviseur)

Karien Coppens (adviseur/onderzoeker, vanaf 1 mei 2018)

Patricia Defesche (communicatieadviseur)

Elke van Doorn (adviseur, vanaf 1 september 2018)

Remco van Geffen (financiële administratie, tot 1 december 2018)

Patrick Hultermans (financiële administratie, vanaf 1 september 2018)

Judith Jansen (adviseur)

Lex Jansen (adviseur, tot 1 september 2018)

Susanne Lambregts (vanaf 1 juli 2018)

Tonnie van Opstal (ondersteuning)

Linda Schlundt Bodien (adviseur, vanaf 1 mei 2018)

Marleen Smans (adviseur, vanaf 1 oktober 2018)

Sietske Sportel (adviseur, tot 1 september 2018)

Eline Thijssen (adviseur, tot 1 februari 2018)

Danny Verbeek (adviseur, vanaf 10 november 2018)

Hannelore Veltman (adviseur, tot 1 september 2018)

Nanne Roos Vonk (adviseur, tot 1 september 2018)

Bas van der Voort (adviseur, vanaf 1 november 2018)

Joyce van der Wegen (adviseur, vanaf 1 november 2018)

Evelien Westerbeek van Eerten (adviseur).

8.3 Adviesraad en Beschermvrouwe

Sinds december 2012 heeft handicap + studie een Adviesraad. Deze adviseert over strategie en beleid en treedt op als ambassadeur in het hoger onderwijs. In paragraaf 4.6 staat wie er in de Raad van Advies zitting heeft en wat er in 2018 aan de orde is geweest.

H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden is Beschermvrouwe van Expertisecentrum handicap + studie. Zij heeft op het internationaal congres van handicap + studie in november, zoals eerder aan bod gekomen, een inspirerende lezing gegeven en heeft gesproken met een aantal studenten met een beperking.

Bijlage 1 Overzicht producten 2018

Overzicht producten handicap + studie 2018 met link naar de betreffende webpagina:

Producten handicap + studie 2018

OCW

Algemene folder over Expertisecentrum handicap + studie

https://www.handicap-studie.nl/124_1612_Algemene_folder_over_Expertisecentrum_handicap__studie.aspx

Jaarrapportage studeren met een functiebeperking (CHOI rapport)

https://www.handicap-studie.nl/124_1509_Jaarrapport_-_Studeren_met_een_functiebeperking.aspx

Handreiking succesvolle overgang vo - ho

https://www.handicap-studie.nl/124_1415_Handreiking_succesvolle_overgang_vo-ho.aspx

Bestaande blog- en vlog website over studeren met een functiebeperking in het hoger onderwijs verder gevuld: voor studenten en medewerkers

http://www.handicap-studie.nl/124_1163_Studieproces_in_beeld.aspx

Quickscan ten behoeve van toetsen en examens voor studenten met dyslexie en ernstige taalproblemen

https://www.handicap-studie.nl/124_1514_Quickscan_ten_behoefe_van_toetsen_en_examens_voor_students_met_dyslexie_en_ernstige_taalproblemen.aspx

Flexibel én inclusief onderwijs – kansen voor onderwijsinstellingen. Blog op www.cinop.nl

https://www.cinop.nl/79_4140_Flexibel_%C3%A9n_inclusief_onderwijs_-_kansen_voor_onderwijsinstellingen.aspx

Intentieverklaring VN-verdrag instellingen hoger onderwijs. Hierin zijn de gezamenlijke ambitie, procesafspraken en doelstellingen opgenomen voor de implementatie van het VN-verdrag

https://www.handicap-studie.nl/_images/user/Intentieverklaring_VN-verdrag_HO_november_2018_ondertekend.pdf

Verslag, foto's en film van internationale conferentie Higher education for students with disabilities

https://www.handicap-studie.nl/104_1282_International_conference_higher_education_for_students_with_disabilities_19-11-2018_en_20-11-2018.aspx

Verslag aftrap studentenwelzijn op 17 september 2018

https://www.handicapstudie.nl/89_1493_Ik_geef_kleur_aan_studentswelzijn__Aftrap_gezamenlijke_ambitie.aspx

Artikel in Profiel over studieproces in kaart: Een vliegende studiestart in het hoger onderwijs

https://www.handicapstudie.nl/downloads/Artikel_Een_vliegende_studiestart_in_ho_vakblad_Profielp26-27.pdf

STEUNFONDSEN

Campagnefilm Toegankelijk Toetsen: ruimer denken, kan, mag en moet!

<https://www.youtube.com/watch?v=H3McMANtnSQ&t=2s>

Mind the gap: aandacht voor de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt voor hoger opgeleide jongeren met een beperking. Blog voor Disability Studies.

<https://disabilitystudies.nl/blog/mind-gap-aandacht-voor-de-overgang-van-onderwijs-naar-arbeidsmarkt-voor-hoger-opgeleide>

Artikel Mind the Gap Between Higher Education and the Labour Market for Students with a Disability in the Netherlands: A Research Agenda

https://www.handicapstudie.nl/downloads/Mind_the_gap.pdf

Notitie Knelpunten onderwijs – arbeidsmarkt voor hoger opgeleide studenten met een beperking

https://www.handicapstudie.nl/downloads/2019/Notitie_onderwijs-arbeidsmarkt_hoger_opgeleide_jongeren_met_beperking_2018.pdf

Handreiking doorstroom mbo - ho

https://www.handicapstudie.nl/124_1309_Handreiking_doorstroom_mbo-studenten_met_ondersteuningsbehoefte_naar_hbo.aspx

Draaiboeken themabijeenkomsten studentenplatforms

https://www.handicapstudie.nl/124_1414_Draaiboeken_themabijeenkomsten_studentsplatforms.aspx

Vlogs en interviews online

https://www.youtube.com/channel/UCrVMjvWS9w6T1S2xjAQBcig/videos?disable_polymer=1

Verslagen regiobijeenkomsten onderwijs – arbeidsmarkt

https://www.handicapstudie.nl/1_1438_Regiobijeenkomsten.aspx

EPALE

Onderstaande publicaties zijn vertalingen van publicaties van handicap + studie. De keuze voor te vertalen publicaties kwam tot stand in overleg met onze contactpersonen bij hoger onderwijsinstellingen. Deze vertalingen werden mogelijk gemaakt door EPALE, Elektronisch platform voor volwasseneneducatie in Europa.

Onderstaande publicaties staan online op:
https://www.handicap-studie.nl/1_1496_Publications.aspx

Article: Systematically working on accessibility of testing and examination (PDF)

Brochure: Your own peer coaching programme in six easy steps! (PDF)

Conducting a well-prepared visitation about studying with a disability. Guide for quality assurance staff and representative bodies (PDF)

Conducting a well-prepared visitation about studying with a disability. Guide for visitation panels (PDF)

Contribute to a successful transition from mbo to hbo for students with a support need (PDF)

Contributing to a successful transition from secondary to higher education for students with support needs (PDF)

Declaration of intent UN Convention. Higher education institutions (PDF)

Explanation of the FlexScan (PDF)

Flyer: UN-proof higher education. As a student, what do you need to know? (PDF)

Flyer: UN-proof higher education. What do professionals need to know? (PDF)

FlexScan: how flexible is your education? (PDF)

How teachers can contribute to inclusive and accessible education. Guide with tips (PDF)

Information checklist: Studying with a disability . What are we already doing and where is there still room for improvement? (PDF)

Leaflet about the handicap + studie expert centre in the Netherlands (PDF)

Leaflet financial tips for students with a disability in the Netherlands (PDF)

Studentflyer: Continuing your education (PDF)

Students with disabilities: on the road to lasting employment! Tips for faculties and departments (PDF)

Students with disabilities: on the road to lasting employment! Tips for students with disabilities (PDF)

Studying with mental health issues. A guide for higher education supervisors and academic counsellors (PDF)

Bijlage 2 Informatie over de infolijn 2018

In 2018 zijn in totaal 235 vragen geregistreerd en beantwoord. De vragen voor de infolijn komen binnen via e-mail en telefoon. Zie voor een totaaloverzicht in tabellen bijlage 2.

Wie maakten er gebruik van de infolijn?

Vragensteller	Aantal
Belangenorganisatie	5
Beleidsmedewerker	13
Docent	13
Familie/Vriend student	2
Hulpverlener	27
Lid examencommissie	4
Medewerker vo	2
Ouder	38
Student	69
Studentendecaan	27
Studieadviseur	14
Overig/Onbekend	21
Totaal	235

Als we kijken naar professionals vanuit onderwijsinstellingen (beleidsmedewerkers, docenten, leden van examencommissies, studentdecanen en studieadviseurs) dan zien we 49 vragen vanuit het hoger onderwijs en ook nog 9 vanuit mbo, 2 vanuit vo en van 1 is het onbekend. De meeste vragen komen echter nog steeds van ouders en studenten zelf. Handicap + studie verwijst deze mensen door naar de onderwijsinstellingen en soms ook naar de eigen site.

Welke onderwijssoorten zoeken contact?

De meeste vragen komen uit het hbo en wo.

Soort onderwijs	Aantal
Hbo	109
Wo	55
hbo/wo	3
Mbo	31
vo	8
Onbekend	25
Overig	2
Totaal	235

Over welke beperkingen gaat het?

De meeste vragen gingen over dyslexie/dyscalculie, chronische ziektes en autisme. Verder waren er ook vragen over ADHD, concentratieproblemen, auditieve en visuele beperkingen, bewegingsbeperkingen, pijn- en energiekachten, psychische klachten.

Beperking*	Aantal
ADHD/Concentratieproblemen	15
Auditieve beperking	12
Autisme	29
Bewegingsbeperking	14
Chronische ziekte	40
Dyslexie/dyscalculie	45
Informatieverwerking	3
Pijn en energie	4
Psychische klachten	10
Visuele beperking	15
Niet bekend	43
Niet van toepassing	22
Anders	8

* meerdere antwoorden mogelijk

Over welke thema's gaat het?

Veruit de meeste vragen betroffen informatievoorziening en voorlichting, bijvoorbeeld over hulpmiddelen/voorzieningen, studiekeuze en financiering. Andere thema's waren toetsing en examinering, toegankelijkheid, begeleiding, waarborgen kwaliteit en continuïteit, deskundigheid.

Thema	Aantal	Aantal vanuit professionals van onderwijsinstellingen
Informatievoorziening en voorlichting	137	27
Toetsing en examinering	33	14
Toegankelijkheid	12	3
Begeleiding	39	10
Waarborgen kwaliteit en continuïteit	5	2
Deskundigheid	4	4
Overig	5	
Totaal	235	61

Over welke onderwerpen gaat het?

Onderwerp	Aantal
Beleid en kwaliteitszorg	2
Dienstverlening handicap + studie	13
Dyslexie onderzoek/verklaring	17
Hulpmiddelen/Voorzieningen	66
Informatievoorziening	2
Instroom/doorstroom	5
Onderzoek	7
Rechten	8
Stage	8
Studeren in het buitenland	3
Studeren in Nederland	3
(Studie)financiering	30
Studiekeuze	13
Studievoortgang	3
Tentamens/scripties	17
Werk	1
Wonen	2
Overig	13
Anders	22
Totaal	235